

NR. 2.
An. IV
1880.

Gherl'a
20 Jan.
1 Febr.

AMICULU FAMILIARU

Apare una-data in septemana — Dominec'a. Pretiulu de prenumeratiune pre unu anu e 5 fl., pre unu semestru 2 fl. 50 cr., pentru Roman'a si Tierile latine pre unu anu 13 franci — lei noi, pre unu semestru 7 franci — lei noi.

Renascerea limbii romanesti in vorbire si scriere.

(Urmare dein cursulu an. 1879, semestr. 1. alu „Amicului fam.“)

VI. Purismulu in limba, indreptatirea si regulele lui.

Innoirea limbii romanesti in studiulu renascerei si cultivatiunii sale superiori se manifesta, precumu trebui se se manifeste, in trei directiuni. Ea fu si mai este supusa, ca veri-care alta limba aflatori in asemenea stadiu, unei triple operatiuni: purificarei, neologisarei si analogisarei.

Mai toti scrietorii nostri de la finele seclului tr. incece, condusi de unu sentiu justu in celea ale limbii, incepura mai multu au mai pucinu nimeritu si in mai mare au mai mica mesura a curati romanesc'a de ingredientiele, vorbele si frasile straine, cari in decursulu temporiloru se vârisera intr' ins'a si o deformâ. In loculu celor eliminate incepura a introduce alte cuvente si locutiuni bune romanesti; ba, chiaru astragundu de la vorbele straine parasinde si parasite, eli erâ coastrinsi a introduce numerose cuvente si expresiuni noue, deora-ce acestea erâ cerute cu insistentia de nouele idee si concepte, de vieti'a sociale mai inalta si refinata, de cultur'a si scientiele inaintatori intre Romani. Apoi nouelor elemente, in parte chiaru si unor'a dein cele mai vechie, incepura a le dá dupa potintia forma si uniforma mai rom., analogisandu-le, si preste totu fiendu cu bagare de sâma dein ce in ce mai multa la eufoni'a si infrumosetiarea limbii.

Tôte acestea nu decursura fóra lupte literarie acusi mai calme acusi mai inversiunate, carile mai durâ pana in diu'a de adi si voru durâ inca multu tempu. Profetimu acést'a si dupa tôte semnele, si dupa

natur'a lucrului, oserbata la desvoltarea tuturor limbiloru si gintiloru.

Luptele fure mai calme in epoc'a deintre 1780—1820, in carea prein celi vre douedieci gramatici si lexicografi rom.¹⁾ studiulu limbii se pornesce ce-i dreptu, dâra elu remane restrinsu mai numai la cerculu loru si alu alti câti-va eruditi si scrietorii romani de alta specie. Pucini suntu descepti si se misica; marea masa a natiunii inca dormitédia.

Ci in epoc'a urmatória acelu studiu se intemeiédia si generalisédia. Sôrtea Moldo-Romaniei atrage totu mai multu asupra-si luarea aminte a Europei civilizate, deunde giurstârile politice-sociali ale romanimeii se facu dein ce in ce mai favoritória. In cosecentia limb'a r. si gramatec'a sa nu mai e tractata singuru de una mana de eruditi in singuretatea chillei loru, ci ea se introduce acumu in scóle, alesu in destulu de numerosele scóle ce se redica in cele dóue principate; prein diuaristec'a rom. nascente ea se propune marelui publicu rom.; in diferitele sale pârti ea se discute prein cercuri publice

¹⁾ Primii gramateci rom. pana acumu cunoscuti suntu: Sam. Clainu-Micu (Vien'a 1780), J. Vacarescu (Rómnicu 1787, Vien'a 1788), J. Molnár (Vien'a 1788), R. Tempea (Sabiiu 1797), P. Jorgoviciu (Bud'a 1799), G. Sincal (Bud'a 1805), J. Budai-Deleanu (ms. 1805), Sam. Crisianu-Körösi (Clusiu 1805), C. Ros'a (Bud'a 1808—9), Marki (Cernauti 1810), Boiadgi (Vien'a 1813), P. Maioru (ms. cam pre la 1812). Lexicografi: pucine cuvente si dicteri rom. aduse Lucius Dalmata (De regno Dalmat. et Croat. 1666) dupa Franc. Soimirovich, arcepiscopeu in Bulgari'a; apoi Del Chiaro (Istoria delle moderne rivoluzioni della Valachia, Veneti'a 1718); vine apoi Dictionariulu Brancovianu, adi in Budapesta cá ms.; macedo-ro-

Bibl. Univ. Cluj

Nr. 1148-1023

si private. Scurtu: toti dein tóte pãrtile cugeta acumu despre modulu si calea cultivarei ei ratiunali.

Inse acésta generalizare a studiului limbei descépta multifarie ingrigiri, provóca nóue lupte literarie. Nu e mirare. In urm'a stagnarei, ba decadentiei nóstre seculari intru atât'a ni se corupsese limb'a, grecindu-se, turcindu-se, ungurindu-se si cu descliniire slavonisandu-se, încãtu nu numai cã unii adversari obiectã, cumu cã limb'a ne e tiesuta cu diceri slavonesei, si deci suntemu Slavi latinisati ori plane una colonia slava adusa aice de langa fluviulu Volg'a, si alte asemeni,¹⁾ ci chiaru si eruditi seriosi si nepartiali cã unu Adelung si Vater si altii fure sedusi a ne numerã intre vitiele slavóne.²⁾ Mai multu inca. Chiaru si unoru literatori rom. patrioteci li se pareã in acestu periodu, cã „pre candu ginitile barbare cã unu siroiú rapede au inundatu provinciile rom, gasindu pandi'a limbei urdita, luara suveic'a si „par le droit du plus fort“ aruncara unde si unde cãte unu firu de batatura de a lorú grósa si nodurósa: pentru acele latunoióse fire ar trebui a destramá tóta pandi'a, si prein urmare a creã una limba multu mai frumósa, nobile si invetiata, carei-a nemica nu i-ar lipsi alt'a, decãtu de a fi romanéscã.“³⁾ De acea — dice Eliade referitoriu la luptele limbali rom. dein dieceniile alu treile si patrúle ale seclului nostru⁴⁾ — pre candu invetiati rom. „liberali,“ dupa Jorgoviciu si P. Maioru, staruã se se scótiã si esiledie din limba-ne tóte dicerile slavóne si humo-turco-grecesci; si pre candu celi „moderati“ erã de parere, cã trebue numai a le subtiã si a le innobilã, romanindu-le: pre atunce „opusetiunali,“ séu mai bine retrogradii, plangeã bocindu-se si strigandu cu viersu de stentóru, cã se strica si piero limb'a.

Strigatele acestea in timpurile urmatórie mai amutira, si literatorii nostri celi mai competenti continuara mai departe si tienura intru desvoltarea limbei calea apucata de corifeii nostri depre la finele seclului trecut si inceputulu celui presente. Adevératu, cã pre la 1855-60 se încinse denou una polemã incordata, de una parte intre ciscarpatini in frunte cu G. Baritiu si „Gaz. Tr.“ cu „Fóia“ ei, de alta parte intre transcarpatini

manulu Teod. Cavallioti in Protopeiri'a sa aduce 1170 de cuvete m-romane, citate de Thunmann (Untersuchungen über die Geschichte der östl. europ. Völker, Leipzig, 1774); S. Crisianu-Körösi aveã unu dictionariu rom. elaboratu; presbiterulu Dan. Moscopolitu tipari la Vien'a in 1802 unu dictionariu meso-vlacu si inca in alte trei limbe; la 1822 esã a lui J. Bobu in Clusiu: in fine la Lesiconulu de Bud'a, 1825, colaborara S. Clainu-Micu. Bas. Colosi, Jo. Corneli, P. Maioru, Jo. Teodoroviciu, si Alesand. Teodóri.

¹⁾ Nu citãmu spraini, cãce chiaru si intre Romani se aflara unii partinitori ai ataroru opiniuni, p. e. Alesand. Popoviciu in „Dovedi literarie pentru Tiera-rom. si Mold. cã nu s'au numitu Daci'a, si limb'a nóstra n'a ayutu nece unu amestecu cu latin'a, Bucur. 1847,“ refutatu de J. Maioreseu in „Antischian“; totu elu refutase si parerile lui J. C. Schuller, despre originea gotica a Romaniloru, in „Antischuller“; Schuller in anii ultimi ai vietiei si-retractã opiniunea.

²⁾ Adelung si Vater Mithridates II. IV.; déra cestu dein urma si-retractã parerea.

³⁾ Cost. Negruzii, in „Fóia p. minte scl.“ 1841 pag. 361.

⁴⁾ In acestu tempu, intre 1821—1848, scrierile gramatecali si limbistece rom. suntu indoitu mai numeróse decãtu in epoc'a

cu B. Boerescu si alalti redactori si colaboratori de la „Zimbrulu“ si „Steu'a Dunarei“ cã antesemnani. Erã vorba séu cërta de ultraismu in latinisarea limbei. Disput'a se compusa prein clasic'a satira baritiana „Resboiulu limbeloru,“ si lucrulu cultivarei graiului rom. pre calea apucata de antecesori mergeã éra si cõrda.

Asiã mergeã, pana candu celi dein scõl'a „Directiei nóae“, miscati, cumu se pare, de sórtea vitrega si desolatiunea barbarismiloru si strainismiloru romanéscã, aflara de bine a le prinde denou partea, si deci pasira cu mare vehementia pre aren'a literaria rom., spre a frange una lance in favórea lorú. De sene se arunca déra intrebarea: este óre si in cãtu este indreptatita purificarea unei limbe preste totu, éra a limbei nóstre in speciale? Se vedemu.

Purisarea séu curatirea limbei de strainismi a fostu si este la loculu seu in veri-si-care limba; deci si in a nóstra, pana candu purismulu remane intre margini ratiunabili.

Mai cã e de prisosu a justifecã acestu asertu. Pentru cã, de vomu considerã lucrulu mai fóra preiudiciu, limb'a romanéscã cu tesaurulu lesicale si gramatec'a sa nu se póte dice cã s'a inavutitu ori se inavutiesce prein cuvete, forme si costruitiuni de acelea, de cari unu Romanu intieleginte la totu pasulu se impiedeca cã de unu ce strainu, pre cari deci in consciencia sa nu se póte privi de ale sale. Éra de acestea eredframulu si dein trecutu, alesu dein celu mai de aprópe trecutu, destulu de numeróse, cari un'a cã nu se asimilara limbei cumu se cade, alt'a apoi in buna parte nece cã suntu intielese necumu popoiului rom., déra nece macaru invetiatiiloru lui dein diferitele tienuturi.

Afóra de acea tractarea scientiei intendentia sa ultima trebue se fia natiunale, se aiba caractru natiunale, se se faca pentru natiune, se vorbésca cãtra natiune, se influintiedie cu rezultatele sale asupr'a natiunei si a vietiei natiunali. Condiitiunea acesteia este una limba natiunale, careã dupa potintia se aiba intru un'a acea poporaletate, ce a fostu si este receruta de celi mai mari filosofi si cugetatori dein tóte timpurile. Ci natiunale si populariu totodata, adeca incuibatu si intielesu p'acã deintr'una margine a romanimeii pana in cea-alalta, mai numai elementulu latinu poporale alu limbei e, éra dein elementele nelatine abiã una mica parte, precumu aieptaramu si in cele precedenti.

precedente; deci nenumérandu, ci ponderandu scrietorii, memorãmu pre Eliade (Gramateca rom., Compend. de gramateca rom.-ital., Paralelismu intre limb'a rom. si ital., Vocabulariu de vorbe straine in limb'a rom.), A. Tr. Laurianu (Tentamen criticum in originem, derivationem et form. lingvae Romanae, Viennae 1840), J. Alexi (Grammatica lingvae D-romanae, Vindob. 1826), Geor. Gólescu (Gram. limb. rom., si Dictionariu rom. etimol.), J. Maioreseu si T. Cipariu, si in fine Fr. Diez (Grammatik der romanischen Sprachen, Bonn 1836), in care marele romanistu ne rangiã limb'a, cã pre „una fia genuina si legitima a matrei latine“ intre cele siese idiome principali neolatine, langa italian'a. Dein manualele scolastece Gramatec'a lui Joane Popu ajunse intre 1836—1847 vre siete editiuni.

Apoi, astragundu de la alte ratiuni și motive, au nu pre calea purisarei apucă multu pucinu și pré firesce veri-ce limba vechia ori noua, indata ce ea dein limba a plebei ignoranti, lasata in scirea lui Ddieu și espusa totoror corumperiloru și amestecărilor cu alte straine, incepă a se aventă la cultura literaria? Si totu asiă, cumu disemu, barbatii cei mai profundu cugetatori ai totoror temporileru și popóra-loru au nu pre calea purificarei se adoperara a indereptă limb'a poporului loru in cultur'a ei? Câteva esemple in privinti'a acést'a nu voru strică. Tacemu de imperatulu Tiberiu, de carele scimu, câtu de multu se nevoiá a purificá latin'a și a o ferí de elenismi, dein care causa adese și gresiá contr'a latinei asiă-numite clasice.¹⁾ Déra apoi intre Germani acolo gasimu sub flámur'a puristiloru pre unulu dein cele mai amirabili genie ale lumei, pre Leibnitz. Dupa dinsu Hegel aferma, că numai acea natiune e in stare a filosofá, carea póte face acést'a in limb'a sa propria. Éra memoritoriulu Schiller óserba, că poes'ia nu suferé vorb'a straina; și intr' adevéru poes'ia trebue dein ori-ce inaltíme a sa se vorbésca cu acea naturaletate și simpletate, carea eschide impestritiatur'a cuventeloru straine.

Se nu ne provocămu, contr'a purismului sustienutu de noi. la cutari și cutari poeti și scrietori rom., caror'a le placă a pastrá in opurele loru cuvente și espresiuni straine cu redicat'a, fóra nece unu scrupulu și fóra nece una alegere; ba inca le placă a fauri uneori nóue amfobie de vorbe dein teme romanesci și sufise straine, au vice-versa. Oपुरile ataror'a, avere-aru altcumu chiaru unu anumitu gradu de perfectiune și valóre interna, dein causa inse a formei negrigite și defectuóse voru avé in literatura și inaintea criticeii literarie serióse numai pretiu relativu. Apoi inca un'a. Una societate, una natiune vrendu a inaintá pre calea civilisatiunei și a se aventá la una viétia individuale frumósa, combate cu dreptu cuventu csenomani'a, iubirea strainismului in moraluri, dátine, usuri scl., cá contraria și stricatiósa aspiratiuniloru sale: și óre nu stá, nu trebue se sté totu asiă lucrulu și cu cultivarea limbei?! Ce aru díce óre adversarii purismului, fire-aru eli óre multiamiti, déca aru fi si adi costrinsi a-si scrie poestele și alte opuri literarie rom. totu in galimat'ia séu jargonulu ruso-turco-grecescu depre la 1820—30, remasu in principate in urm'a nefericitei ere fanariote și caractrisatu in viersurile urmatórie:

Cuconitia!

In sfersitu nu am potere se mai flu obijduitu,
Sî-acést'a printr'o zapisca eu demultu ti-am doslositu.

¹⁾ Svetonius in Tiber. 71: „Sermone Graeco, quamquam alias promptus et facilis, non tamen usquequoque usus est. Abstinentque maxime in senatu, adeo quidem, ut monopolium nominaturus, pius veniam postularit, quod sibi verbo peregrino utendum esset; atque etiam in quodam decreto patrum, cum emblema recitaretur, commutandam censuerit vocem et pro peregrina nostratem requirendam, aut si non reperiretur, vel pluribus et per ambitum verborum rem enunciandam. Militem quoque, Graece testimonium interrogatum, nisi Latine respondere vetuit.“

Că facundu sprafca in mine in acestu amaru predmetu,
Din povodulu Dumit-tale m'am treditu cu rana 'n pieptu.
Dér' Dume-ta prin povesca mi-ai facutu aspru ponosu,
Vrendu cu mine peripisca si cerendu se-ti dau doprosu.
Asculta-me, Cuconitia: éca-ti docladarisescu,
Că jalob'a mea nu díce, decátu cumu că patimescu;
Sî vipisc'a, ce-ti tramisem, nu merita vigavoru,
Căci din hodulu délei mele se vede numai amoru, scl. — séu Beicachi-mu!

Paraponulu, ce-mi facuse-si, file, io l'am priimitu;
Ostoson nu ai cuvente, fosmulu mieu celu multu iubitu.
Tita-ftelis? Eu, aga-mu oriste, iti herediescu,
Sî io malista, psichi-mu, eu i-ti spunu că te iubescu.
Ti teriazu lipon, a-mi scrie si-am banu?
Candu archonda, tielebi-mu, esti siguru că te-oiu iubi.
Tipotes, nu am in lume, parigoria nu vedu!
Dér' candu me afiu cu tine, bei-mu, in raiu me credu, scl. ?¹⁾

Se n'avemu inse nece una téma in acestu respectu!
Natiunea rom. pana-i lumea nu se va mai reintórce la limb'a acelu tempuri nefaste. Acelu jargonu romanu literariu e pentru noi unu punctu superatu, preste care ne ajutara a trece cu norocire corifeii renascerei nóstre natiunali și literarie depre la finele seclului tr. și dein prim'a diumetate a celui presente; și inca intre moldavieni chiaru cu laureatulu nostru Alesandri in frunte, carele, déca bine l'amu intielesu, alesu in dramele sale, incependu de la „Jorgu de la Sadagur'a“ pana la cele din urma, sbiciuesce cu ascutisiulu și agerimea talentului seu nu numai csenomani'a in moravurile și usantiele societatei rom., ci și gergulu galo-slavo-turco-grecu in limba și conversatiune.

„Se nu ne provocămu — dicemu dereptu acea mai departe cu ilustrulu Cipariu²⁾ — nece la italian'a și ispan'a, cari de la Dante și de la autoriulu epopeei natiunali El Cid incóce nu multu se mai curatira de gotismi, lombardismi și arabismi. Acele limbe se affara și se afla in cercustári diferite de ale limbei romanesci. E cunoscuta influentia, ce poetii in provinciele occidentali avura in evulu mediu, cari cu inspiratiunile loru divine rapira cu sene mintile contempuraniloru sei, asiă câtu memoritóriele loru poeme se deificara impreuna cu form'a loru esterna, prin ce dialectulu favoritu de aceste opere se inaltia la rangulu de limba natiunale a unei tiere intregi. Asiă dialectulu castilianu se fece limb'a Spaniei, celu toscanu limb'a Italiei, pentru opurile unui Lopez de Vega, Calderon de la Barca poetii curtiei castiliane, și pentru Dante, Boccaccio, Ariosto, Tasso poetii curtiei toscane. Romanii inse inca nu fure asiă de favoriti de Apoline pana acumu, și dóra in respectulu acést'a spre norocirea loru. Nefiesandu-li-se limb'a de tiéisiu prein vreunu scrietoriu geniale dein trecutulu, ci venindu-le dins'a pana in tempulu de facia numai intr' unu dialectu baserecescu mestecatu cu serbo-bulgaroslavismi și grecismi, ce nece unu Romanu nu poteá se lu intieléga: impregiurarea acést'a le lasá calea deschisa, de a-si curatí limb'a incetu pre incetu cumu se cade, și estu-modu de a o reduce la puretatea latina, ce du-

¹⁾ Vedi-le intregi, deimpreuna cu splicarea barbarismiloru, in „Calendariulu Jasiloru“ a. 1844, și in „Observatoriulu“ 1878 nr. 55.

²⁾ T. Cipariu Principia, pag. 21.

pa testimoniulu monumentelor literarie o va fi avutu deintru inceputu.⁴

Éca in pucine cuvente una programa întréga, cum are se se cultive in modu ratiunale, sanetosu si amesuratu originei, istoriei si structurei sale dulcea-ne limba romana! Firesce că programa pentru celi ce au ochi se védia si urechie se audia. Si numerulu acestor'a, charu Domnului! se inmultiesce pre dî ce merge in sirulu natiunei nóstre si alu literatoriloru ei. Nu e mirare; pentru că adevverulu mai tardiu au mai tempuriu si-frange cale, si si-franse in tóte, totdeun'a si pretotunde. Intr' adevveru ce s'ar fi alesu p. e. dein limb'a germana atátu de cultivata: si „per eminentiam” filosofica, déca cultivatorii ei in frunte cu unu Klopstock, Herder, Lessing, Schiller, Göthe, Adelung, Grimm si alti nenumarati, aru fi reflectatu la diecile de miie de ingredientie, cuvente, frasi si espresiuni latino-france si de alte soiuri, usitate intr'unu tienutu germanu séu altulu, si nu le-aru fi eliminatu dein limb'a culta literaria, si nu le-aru fi relegatu in vorbariele de cuvente si diceri straine ale unui Dr. Gregorius si altii? Respondia lectoriulu impartiale.

Prelanga tóte acestea cu purificarea limbei trebuie se procedemu in modu seriosu, ratiunabile, precautu, si asiá-dicundu pre nesemtite; se procedemu „sensim sine sensu.” Purismulu numai asiá si numai atunce e bunu, déca si candu e in stare a pune in loculu cuventului neromanescu altu cuventu romanescu bunu si de valóre egale. Unde acést'a pentru acumu inca nu s'ar poté, cauta se avemu pacientia si rabdare pana la tempuri mai ferici. Altmintre amu incure periclu de a face mai multu reu decâtu bine, de a face adevverata stricatiune literaturei si limbei literarie rom., pre acést'a desbinandu-o, separandu-o si departandu-o prea tare de limb'a viaa si vigorósa a poporului. Mai multu inca. Mergundu prea departe, chiaru si ridiculi ne-am poté face cu purismulu nostru, cumu se fece la Germani unu Campe cu consociei sei, pre cari i deride Schiller ¹⁾; cumu se fecera une insociri germane depre la a. 1813, cari folosirea vre unei vorbe francesei o pedepsiá cu báni, si totu asemenea una reuniune magiara dein Comaromu pre la 1840, carea globiá rostirea vre unui cuventu strainu in conversatiune magiara: cumu se fece in fine principele mandju Kienlung pre la 1771, carele edandu unu dictionariu cu vre 5000 cuvente noue patriotice in loculu celoru chinezese folosite pana atunce, demandá supusiloru sei sub amenintiare cu pedepse corporali, că in acte scrise se usite numai si numai vorbele mandjucesei de dinsu de nou fabricate. ²⁾

Combinandu cele predise, credemu că nu vomu gresi, déca óresicumu cá deductiune dein ele ne incu-metámu a propune aice câte-va regale, pre cari in

cestiunea purismului séu a purificarei limbei rom. de ingredientie straine scrietoriulu rom. ar trebui, dupa noi, se le aiba porurea deimaintea ochiloru.

(Va urmá.)

Dr. Gregoria Silasî.

O mama.

(Fine.)

Atunci genialu 'si scosé bratiile din lacu si luandu pre mama o dasé pre celu alaltu malu alu apeloru s'ale, unde se aflá palatulu cu florile vetiuitóre.

Erá unu palatu mare de sticla, de o lungime de mai multe miluri — ierú'a se incaldia prin focuri ne-vediute iar' vét'a prin sóre.

Serman'a mama nu-lu vedea, fiendu-ca nu mai avea ochi.

Ea mersé pipaindu pâna la pórt'a castelului; dar' aici o intimpiná portarés'a.

— Ce cauti aici? întrebá portarés'a.

— Éca in urma dau de o femeia, care sperezu că va avé mila de mine! — strigá mam'a.

Apoi se adresá catra portarés'a:

— Viú se cautu mórt'e a, care mi-a luatú copilulu — díse ea.

— Dar' cum ai venitu pâna aci, cene te-a ajutatú si indreptatu in calea acést'a? — întrebá portarés'a.

— Domnedieu, care a avutu mila de mene! respunse mam'a. Sperezu ca si tu vei avé mila de mene si 'mi vei spune ca unde potú se afli pe copilulu meu.

— Nu te cunoscú, — respunse portarés'a, — si tu nu-lu mai poti vedé. Au maritu multe flori asta nópte; si mórt'e a va veni se le planteze, cá-cí tu scii ca fie-care omu 'si are arborele séu florea s'a, fie-care dupa organizatiunea s'a. Ele au tóte aceási aparentia cá si vegetalele cele alalte, dar' au anima care bate totu-dé-un'a, căci cându ómenii nu mai traiescu pre pamentu, ei traiescu in ceriu. — Si fiendu-cá animile copiiloru batu cá si ale ómeniloru mari, póte ca tu vei cunósce baterile animei copilulu teu!?

— O! da, da, le voiú cunósce sum segura.

— De ce etate erá copilulu teu?

— De unu anu. Elu suridea de siese Ime; si a sóra a esprimatú pentru prim'a data cuventulu: „mama.”

— Te voiú duce in departamentulu in care se afla copii de unu anu, dar' tu ce 'mi vei dá?

— Ce am se-ti dau? — întrebá mam'a. Nemicu, — vedi bene; dar' déca trebuie se me daci descaltia pentru domni'a-t'a pâna la marginile lumei, me voiú duce pré bucurosu.

— Nu am nemicu de facutu la marginile lumei, — respunse cu re-éla betrán'a; dar' déca vréi se-mi dai perulu teu celu lunga si negru in schimbu pentru perulu meu caruntu 'ti voiú impleni doréni'a.

— Nu poftesci decâtu atát'a? díse serman'a mama. O! iá-lu, iá-lu!

¹⁾ Schiller epigram'a cátra Campe:

„Sinnreich bist du, die Sprache von fremden Wörtern zu säubern. Nun so sage doch, Freund, wie man Pedant uns verdeutschet?”

²⁾ Imre S. o. c., pag. 17.

Si ea dede bețrânei frumosulu si lungulu seu peru negru si primî in schimbu perulu celu caruntu alu portaresei.

Ele intrară apoi in florari'a mortiei, unde se află asediate dupa etatea lor o multime nenumerata de flori, plante, arbori mari si mici.

Erău acolo iacinte, asediate sub pahare de sticla plânte aquatice innotându pre supr'afași'a basineloru, — unele fragede si vesele, iar' altele vatamate si de diumatate vescedite; erău curmali fôrte frumosi, stejari gigantici, platani inalti; erău buruieni, lamâiore, cimbru infloritu s. a. s. a.

Fie-care arbore, fie-care firu de ierba, fie-care flóre si avea numele seu si representá o viétia omenésca, unele in Europ'a, altele in Africa, — cesteá in Chin'a si celea in Grönland'a. — Erău arbori mici in vase de diece ori mai mari decâtu ei, si éra alti arbori mari in vase asié de mici încátu parea ca o se se sparga. Vasele cele mari representáu pre cei avuti ér' cele mici pre cei seraci.

In urma serman'a mama ajunsé in departamentulu copiiloru.

— Am ajunsu, disé portarés'a.

Atunci mam'a incepù se pipaie animile cari bateau.

Ea pusé atátu de desu mân'a pre anim'a copilului ei, încátu i-ar' fi cunoscutu baterile animei si intre unu milionu de anime.

— Éca-lu! éca-lu! — strigá ea, in urma intin-diendu-si bratiale s'ale spre unu cactusu micu, care se plecá bolnavu intru o parte.

— Nu atinge flóreá copilului teu! — i-i dise portarés'a, — dar' siedi aci aprópe! Mórtea va se vîia preste puçinu. Nu-o lasa se smulga flóreá copilului teu, si déca va voi se o rumpá cu ori-ce pretiu, amenintiá-o ca vei rumpe si tu doue flori. — Ea atunci se va oprí i-i va fi frica; cá-ci cá se smulga o flore sêu unu arbore trebue se aiba ordine dela Domnedieu; si ea trebue se dé sêma lui Domnedieu de tóte plântele umane.

— Ah! — disé mam'a — de ce mi-e asié de frigu?

— Vine mórtea, — disé portarés'a, — stâi aici si 'ti adá amente ce ti-amu spusu.

Si dicúndu acesteá, portarés'a fugí.

Cu câtu mai multu se apropiá mórtea, cu atátu mai mare frigu semtié mam'a.

Ea nu vedé mórtea dar' semtié ca se afla aprópe de dens'a.

— Cum ai potutu aflá drumulu pâna aci? — intrebá mórtea. — Si cum ai potutu vení in fași'a mea?

— Sum mama! respunsé dens'a.

Si mórtea 'si intinsé mân'a s'a ghiaçiosa catra miculu cactusu; dar' mam'a 'lu acoperí atátu de bene cu mânilé s'ale, încátu nu se vedea nici o foia din densulu.

Atunci mórtea suflá asupr'a cactusului; si suflarea ei fî atátu de rece încátu mânilé mamei íntiepenirá la momentu si cadiurá fora de putere de pre flóre.

— Nesocotita, tu nu te poti luptá cu mene! — disé mórtea.

— Ce'a ce nu potu eu, pote pré-bunulu Domnedieu; si elu va avé indurare de lacremile si suferintiele mele! disé mam'a.

— Dar' eu nu facu decâtu ce'a ce-mi dispune Domnedieu! — disé mórtea. Eu sum gradinariulu lui, — iáu arborii si florile cari le plantéza elu pre pamentu si le replantezu in gradin'a cea mare din paradisu.

— Redá-mi copilulu! se rogá mam'a plangédu — sêu smulge arborele mieu de odata cu alu densului.

— Ba, — disé mórtea, — eu nu potu schimbá nemicu din ce'a ce-mi dispune Domnedieu.

— Ei bene, — disé mam'a, — atunci lupt'a va fi intre noi doi. Déca atingi flóreá copilului meu, eu smulgu tóte florile din gradin'a vietiei. Si dicúndu acesteá, mam'a apucá doue floricele.

— Nu te atinge de aceste flori! — strigá mórtea, déca tu esti nefericita, nu face cá inca o mama se fia nefericita, si inca mai nefericita decâtu cum esti tu, pentruca aceste doue flori suntu doi gemeni.

Oh! — suspiná serman'a femeia, lasandu nevatemate florile.

Dupa ace'a urmá unu momentu de tacere; si mórtea se parea misicata de mila.

Tiene! — disé mórtea, dându-i doue diamante. Éta-ti ochii, pre cari i-amu pescuitu trecúndu laculu. Ei suntu mai frumosi si mai luminosi cá mai inainte. Cautá cu ei spre acelu isvoru . . . 'Ti voi spune numele celor doue flori, pre cari voi ai se le rumpi; si vei vedé venitoriulu acelor doue fientie . . . . Vei vedé totu odata si reulu ce érá se-lu comiti.

Si mam'a luandu-si ochii, cautá spre isvoru. Erá unu spectaculu încântatoriu de a vedé venitoriulu fericitu alu celor doue fientie pre cari voi ai se le smulga din viétia in midiloculu fericirei lor; — viéti'a lor decurgea vesela si plina de bucurii si desfatari.

— Ah! — suspiná mam'a, acoperindu-si ochii, — erá se me facu criminala.

— Privesce! dise mai departe mórtea.

— Cele doue floricele vesele disparuserá; si in loculu lor se aflá miculu cactusu, care luá formá unui copil, ce crescúndu inaintea priviriloru mamei devenia unu barbatu plinu de patimi ardietóre, — tóta viéti'a lui érá lacrimi si dorere; si in urma se terminá prin sinucidere.

— Ah! Domnedieule! Cene e acest'a? intrebá mam'a.

— Erá copilulu teu i-i respunse mórtea.

Serman'a femeia suspiná din profundulu animei s'ale materne, si cadiu la pamentu. Puçinu dupa ace'a revenindu-si in fire 'si redicá mânilé catra ceriu.

— O! Domnedieule! 'ti multiamescu cá l'ai luatú de pre pamentu; — rogá-te pastrézà-lu in ceriu. Ce faci tu e bene facutu!

Atunci mórtea 'si intinsé man'a s'a ghiaçiosa
cetra miculu cactusu.

Dar' mam'a î-i opri cu o mana bratiulu, ér' cu
céalalta î-i redede ochii.

Ascépta puçinu, — dîse ea, — se nu-lu vedu mo-
rindu.

Si serman'a mama traii inca trei-dieci de ani fora
de vedere; dar' supuindu-se fora cea mai mica murmu-
rare voientiei lui Domnedieu.

Domnedieu pusé pre copilu in cét'a angeriloru; si
pre mama in cét'a martireloru.

Mari'a.

Fét'a romana.

Mandru-i sórele de maiu
Mandre-su florile din raiu,
Mandru-i ceriulu ce-lu seninu
Dulce-i dragostea din sinu.

Dar' nu-i sóre, nu-su nici stele
Cá ochii mandrutiei mele
Se straluce se-'ncaldiecsa
Inimior'a s'o 'ndulcesca.

Nu e flóre, nice crinu
Cu mirosu placutu si linu
Cum e dragostea din sênu
Dela fét'a de românu.

Chipulu teu.

De me uitu pe ceriu la sóre
Chipulu teu zarescu,
Séu de cautu la vre-o flóre
Nu me indoiescu:
Că-a t'a facia rumeiora
Este-unu crinu frumosu de véra.

De privescu nóptea la stele
Cum lucescu pe ceriu,
Chipulu teu acolo 'n ele
I-lu vedu prin eteru.

De adormu in vise dulce,
Angerelulu meu,
Chipulu teu, elu, mi-lu aduce
Se-lu sarutu mereu.

Si-lu sarutu mandrutia draga
'Lu sarutu mereu . . .
Inse 'n urma o grea rana
Lasa 'n pieptulu meu! . . .

Dóue stele.

Pe faci'a mandrutiei mele
Resarit'au dóue stele,
Dóue stele lucitóre
Luminandu desmerdatóre;
Dóue stele ce n'apunu
Diu'a nóptea nici-decum.
Resarit'au pâna 'n diori
Doi lucéferi rotundiori,
Doi ochi negri infocati
In lacrimi de doru scaldati,
Doi ochi negri si-o guritia
Si in sinu doua floritia;
Pare-ca-au crescutu in raiu
Intr'o dulce dî de maiu.
Stelutie dragi, stelisióre
Candu-'ti apune voi ôre
Si lacrimi nu-ti mai versá
Cine-mi va mai luminá
Si ce voiu mai sarutá?!!

Casatori'a.

— *Studiu socialu.* —

(Continuare.)

Tali'a femeiei numai in anulu alu douedieci si doi-
lea se desvólta si forméza pe deplenu; — in acestu anu
incepe a luá capulu o pusetiune maiestatica asupr'a gra-
maziloru ei, — umerii a i se estinde si pieptulu a i se
redicá; — numai in acésta etate se unescu tóte partile
constitutive ale corpului ei intr'unu intregu simetricu si
gratosu, — de care proprietate deosebitu dragalasia e
lipsita etatea primei junetie.

Acést'a desvoltare graduata a naturei, ni-o punu
inaintea ochiloru intr'unu modu clasicu statuele antici-
tatiei — aceste incorporatiuni ale frumsetiei. — Frumós'a
Venere din Neapolu reprezenta pre fét'a in prim'a
desvoltare a etatiei juvenile; Dian'a, dieiti'a venatoriei
pre soror'a mai mare; si in urma Venerea din Mi-
lanu pre cea mai deplenu frumsetia femeiesca; — si
asié prin trei tipuri perfecte se infaçisíeza celea treistadii
subsecuente ale frumsetiei femeiesci.

Singuru cu anulu alu douedieci si doilea dobân-
desce femeia o façia espressiva si plina de farmece. —
Singuru la acésta etate privirea-i reflecta intielligintia,
façi'a-i tradéza spiritualitate; si prin surisu-i dulce si
lacrimile-i doliase, se aréta gingasi'a si abnegatiunea de
care este patrinsa intréga fienti'a ei. — Singuru la etatea
de douedieci si doi ani femeia e avuta in sentimente,
in spiritulu si intielligintia. — Si asié retrogadarea in care,
dupa plenirea etatiei de 20—21 ani, se pare ca ar' in-
trá fienti'a femeiei nu e alt'a decâtu transcendentia in-
tr'o etate, care se póte mândri cu frumsetie esential-
minte deosebite si cu multu mai stabile, decâtu celea
ale etatiei numite de pubertate.

Si pre bas'a acestor'a sustienemu susu si tare ca
fét'a care nu se marita pâna la etatea de douedieci si
doi de ani lucra fórté intieptiesce; si nici decum nu
se lipsesce prin acést'a de dreptulu de a poté fi soçi'a
unui barbatu de ace'a-si etate séu numai cu fórté puçinu
mai vèrstnicu decâtu dens'a. — Si insuratiei voru face
forte bene déca, nunumai din acestu punctu de vedere,
dar' si pentru de a dá nascere unei generatiuni sane-
tose si viguróse, nu voru peti fete neajunse la etatea
de douedieci si doi ani, séu gresindu ei in acestu punctu
este in detorentia parentiloru de-a nu-i primí decâtu
la fete de acésta etate.

Se dau inse si casuri esceptionali, casuri de des-
voltare prematura, — cându fét'a ajunge la deplina-
tea desvoltarei fientiei s'ale cu 1—2 ani inainte de
plenirea anului alu douedieci si doilea alu etatiei.
Acestoru casuri nu voimú a prejudecá, ceremú inse cá
acele se fia bene-observate si deplenu constatate; si nu-
mai apoi se se faca esceptiune dela cele espuse mai
susu — relative la tempulu de mârítare a feteloru.

SECRETELE A LORU TREI NOPTI

SÉU TREI MORTI VÍI.

(Romanu anglésu d. H. Frankstein.)

(Continuare.)

Capítulu II.

Intre viétiá si móрте.

Façi'a severa a marchisului nu se linisei nici câtu de puçinu privindu la figur'a muierii straine, carea jacea la pamentu. Infioratoriu cá Nemesis, si cu façi'a intunecata stá densulu asemenea unei statue, fora îndurare si compatimire in pieptu-i.

— Cu tóte acestea, strain'a erá fiic'a lui propria, ace'a Clara Markham, carea odinóira erá sórele si façi'a casei si animei sale, frumseti'a întregului tienutu; ace'a fiica, despre a carei móрте publicáse elu in lume.

Ventulu puternicu sguduia usile, pre cari inea le tienea deschise.

Jun'a fêta jacea pre pamentu; perulu ei lungu si negru i acoperia façi'a; braçiale i-i erau asiediate preste capu si ea nu se misicá.

Económ'a aruncá o privire rogátoria si totuodata imputatoria marchisului duru si neinduratoriu, apoi se plecá spre straina si o luá in braçia.

„Nu o vei alungá in o nópte asié de fatala!“ dîse ea. „Dens'a nu va merge! Pentru Ddieu fii înduratu pentru muma-s'a repausata, compatimesce-ti unic'a fiica!“

Dar' marchisulu se pareá nemisicatu la aceste rogari.

„Ea nu poté merge in asta stare!“ dîse betran'a Quillet. „Vedi ea e fora de ajutoriu si fora conscienti'a de sene. A o alungá acumu, ar' insemná a o ucide in modu indirectu. Ea trebuie se remana pâna se va face diua — pâna-ce va fi in stare a merge. Déca o vei alungá, va mori si totu tienutulu va suná si va vorbi de acestu scandalu!“

Trasurile severe ale marchisului tremuráu. Elu erá mândru la amintirea numelui familiei lui. Neci candu vre-o întemplantare seau altu-ceva nu-i maculáse acestu nume. Elu ar' fi potutu suferi cá se-si vedia fêta móрта pre campia, dar' nu ar' fi potutu suportá ace'a, cá teneru si betranu, avutu si seracu se vorbésca despre istori'a întemplantarii ei.

„Grigiesce dar' cá in diori de di se se departeze!“ dîse marchisulu económei sale. „Eu nu voiescu a o mai vedé.“ Dîcúndu acestea incuia usi'a si trecu in laboratoriuulu seu.

Abiá se departáse marchisulu, si económ'a chiamá pre barbatulu ei care erá prefectulu acelei case. Radia luminei atingea façi'a fetei. Elu se mirá de trasurile cele straformate ale acestei fete si dîse: „Ast'a e dsiór'a Clara! Ce secretu e acest'a? Domnulu a disu cá ea a moritu. Ce e acést'a? Pentru-ce a disu cá ea a moritu? Pentru-ce o tractéza elu astfelu?“

Económ'a i dîse: „Nu face întrebări asié de nebune. Cum potu eu se sciú. Eu o-am tienutu cá e móрта

si acum abiá crediu cá dens'a traesce. Redica-o si ô dũ in odaia mea. Sermana fêta! sermana mielusia!“ . . .

Odaia acést'a erá frumosu luminata si incaldita. Nenorocit'a fũ asiediatá pre o sofa inaintea focului.

„Mergi acum si fá focu in chili'a dsiórei Clara!“ dîse económ'a catra soçiulu ei. „Ea trebuie se se culce. Multiamita ceriului cá chili'a e in ordine buna. Eu i-i voiu face patulu, êr' tu John se nu amintesei servitoriloru nemicu despre acést'a, cá se nu scie nime cumcá dsiór'a Clara traiesce si a venitu acasa, cáci de vomu descoperi noi adevverulu, atunci Domnulu marchisulu ne va ucide seú ne va alungá.“

Sociulu ei se supuse acestui mandatu a soçiiei sale, si luandu pre nenorocit'a fêta pre braçia o asiedia într'o chiliá a económei, unde i-i urmá si dens'a cu lumina.

Soçiulu ei se departá spre a indepleni cele demandate. Betran'a económa se apropiá apoi de nenorocit'a, i netedi perulu si o privi lungu dîcúndu: „se se indure Ddieu de noi! mai bine ar' fi moritu, decátu se o ajunga asié nefericire!“

I i prinsé mânele in ale sale. Nici unu sennu de viétiá nu se aretá in densele. Anelulu de casatoria nu erá pre degetu. Unu suspinu greu esi din pieptulu betranei económe. Luá apoi spiritu de vinu si-i torná pre buze. Membrele nefericitei in fine se misicara, dar' ochii ei rateciau cá si a unei nebune.

Jun'a fêta suspiná si 'si inchisé érasí ochii, cá si cum ar' fi fostu inea pré debila de a poté vorbi.

„D-sióra Clara! D-sióra Clara!“ dîse in fine betran'a. „D-t'a esti óre in adevveru?“ . . .

Jun'a o audí, dar' nu-i response.

Intre aceste soçiulu ei se reintórse si-i anunciá cá tóte suntu gata de a o duce in chili'a ei. Ea 'lu ascultá si luându-o in braçia trecura in chili'a destinata pentru ea.

Marchisulu a potutu se le audia pasii, dar' nu aretá nici o curiositate.

Chilia de dormitu a Clarei erá mare; tablouri frumose atérnau pre paretii ei. Covóra de metasa erá asternute pre padimentu. Ferestrele duple avéu perdele de metasa. Cu unu cuventu tóta mobilatur'a erá escelinta. Nefericít'a fũ asiediatá mai antâiu pre o sofa de visonu inaintea caminului.

In urma dîse John catra soçi'a sa: „Nu potu pri-cepe Maria — cáci asié se numia dupa botezu betran'a Quillet — cá pentru-ce a disu Domnulu cá d-siór'a a moritu. Óre nu e vre-o ratecire la mijlocu? Óre noi nu gresim?“

„Ce ratecire ar' poté fi? Óre nu cunoescu eu fêta — care din óra nascerei a crescutu pre manele mele? Aici e altu secretu: Ddieu scie ce, dara atát'a sciú cumcá cu trupu cu sufletu dens'a e Clara, — si câtu voiu traí i-i voiu stá într'ajutoriu.“

Nici unulu nu se încercá a petrunde mai afundu in acestu misteriu. Ei crediuserá cá a moritu, si totusi

acum la vederea ei nu esaminau mai deapropo secretulu.

„Mergi acum!“ i-i dise soția, „și înșicla celu mai bunu calu și te dă în Penistone dupa unu medicu: nu aduce înse pre mediculu de casa, ci pre altulu străinu. Grigiesce se nu amintesci ceva despre d-șioara Clara. Spune-i: că ai lipsa de ajutoriulu lui pentru o nenorocita străina. Grabesce, grabesce! căci periculu e foarte mare!“

Elu ascultă. Económia desbracă pre juu'a feta de vestmintele cele ude, apoi îmbracându-o în altele curate și uscate o asiedia pre patu. Dupa-ce toate le pusé în ordine începă a vizitá vestmintele ei. Acele eráu din cea mai fina și pretioasa materia, dars stricate. Bani nu eráu în portofoliulu ei. Nece unu ornamentu nu posedă.

Ventulu sulfă din nou cu turbare. Pasii marchisului se audiau în chili'a laterala, căci elu, torturatu de cugete, nu poté dormi.

Trei ore dupa acestea se reintorse John cu mediculu. Langa nenorocita erá unu pruncu micu și debilu. Ea nascuse.

„Prunculu póte va mori,“ dise mediculu dupa-ce esamenă pre ambii pacienti și dupa-ce dete instructiunile necesarie económei. „Mai multu nu potu ajutá. — Déca veti mai avé lipsa de mine, atunci me chemati!“ Si cu acestea plecá.

(Va urmă.)

P. Grapini.

REVISTA.

Societati caritabile pentru ajutorarea tieranilor lipsiti s'au constituit în Romani'a. Totu spre acelu scopu s'au datu sume însemnate și din vistieria statului romanu. — **Inteleginti'a din Barladu** (Romania) a arangiatu o serata, venitul careia [700 l. n.] au fostu impartitu cu ocaziunea ss. serbatori seracilor din acelu orasiu.

Asemeni fapte nu au lipsa de-a mai fi recomandate spre imitare: ele se recomanda prin sene inse-le.

Bugetulu Romaniéi — împreuna si a Dobrogei — pre anulu 1880 s'a satoritu în 124.045.575 lei noi 61 bani venite și 127.715.878 lei noi 61 bani spese. Deficitulu de 3.670.303 lei noi se va acoperi cu sumele remase disponibili din emisiunea biletelor ipotecare.

Reuniunea invetiatorilor romani gr. or. din tractulu Lipovei intru amintirea primei aniversari decenale dela esistentia sa, a oferitu unu capitalu de 400 fl., care manipulându-se conscientiosu prin unu comitetu de sapte inși. — alegându din anu în anu, dintre membrii Reuniunei, — și sporindu-se prin contributiile marimose ale membriloru Reuniunei, precum și a altoru conationali și compatrioti: se servéseca de fondu la redicarea unui gimnasiu romanescu în Lipov'a. Dommediu beneuente acésta întreprindere nationale și miscându spre darnicia animele celoru mai cu stare faca: că acésta idea se se realizeze câtu mai curându. — Din parte-ne promitemu totu succursulu possibile spre ajungerea acéstu scopu.

Atesandru Romanu membru ord. alu Academiéi Romane, prin decretu imperatescu datatu din 6 ianuaru a. c. fú denumitu de profesore publicu ordinariu la Universitatea din Buda-Pest'a, pentru limba și literatur'a romana.

Balu romanescu în Budapest'a se va arangia la 9-21 febr. a. c. în favorulu societatiéi „Petru Maioru“ și a esundatiloru dir Transilvani'a.

Societatea de cultura Macedo-Romana, a depusu pre la toate biurourile telegrato-postale din tierra Statutele acéstei Societati precum și liste de prenumerare seu aderentie. [Vedi „Aniulu Familiei“ Cursulu III, nr. 11.] — Aducundu acésta la cunoscentia publica, Comitetulu face unu caldurosu apelu catra toti Romanii bine-voitori ce-si iubescu neamulu și întielegu cerintiile epocii în care traimu. — Toate persoanele ce voru bine-voi a deveni Membri ai acéstei Societati eminaminte Romanesca, voru subscrie actulu de aderentie la biurourile telegrato-postale ér' sumele cotizatiuniloru ce voru offeri, voru bine-voi a le înainta Dni Elie Bosianu, Cassierulu Societatiéi în Bucuresci strada Dómniei nr. 3. **Comitetulu Societatiéi.**

O casa de ghiacia s'a edificatu de curundu în Moseva. Ea este corstruita din lespedi de ghiatia dupa toate regulele arhitectonice. — are doue usi și siése ferestri.

Pentru ajutorirea refugiatiloru din Rumeli'a orientala s'a constituitu în Philipopolu unu Comitetu, su presidiulu esarchelui bulgaru. — v. preside e provincialulu calugariloru angustiniiani și secretariu consululu francesu Langlais.

Caritaldi despartindu-se acum de soția sa Contés'a de Raimond se va cununa inea în carnavalulu acésta cu amant'a sa Francisca. — legitimandu-si cu acésta ocaziune și pre fi sei Manliu și Cleli'a.

Educatorii și institutorii privati, angagiatu pre tempu nedeterminatu, nu potu fi lipsiti de posturile lor, decâtu déca acelea li s'au abdisu cu trei lune mai înainte; altmintrea au dreptu la salariulu obveniente pre trei lune.

Guvernulu francesu rescupera toate casele din giurulu edificiiului bibliotecii nationale și le risipesce, pentru de a preveni ast'felu casualitatea de a se aprinde și risipi acestu maretu stabilimentu nationale.

Turci'a are singuru în Franci'a 3000 creditori pre cari nu-i poté plati.

Acestea nu-su semne de pace. Germani'a, Franci'a și Rusi'a si sporesc contingentulu ostiriloru sale. — Angli'a a tramisu trupe noue în India orientale. — fiindu-ca ostirile tramise pana acum în Afganistanu se afla într'o stare critica. — Greci'a va se rumpu legatur'a diplomateca cu Turci'a. — Montenegro lu i inca nu i s'au satisfacutu pretensiunile — relative la rebelulu portatu contra Turciéi. — Principele Bulgariei Alexandru I vré se abdicu de tronu, nepotându-o duce cu ai sei. Se crede totusiú că Tiarulu Rusiei lu va face se desiste dela acestu propusu.

Societate pentru assecurarea frumsetiei s'a constituitu în San-Francisco [Americ'a.] Ea assecurá frumsetia femeiloru, dela etatea de 15 pana la 30 ani, pre langa solvirea unei taxe enorme. Déca vre-o assecurata, prin ori-ce casu, si-ar' pierde frumsetia în acestu restempu: capeta dela societate o suma anumita de bani — dreptu desdaunare. La implenirea etatiéi de 30 ani assecuratiunea înceta.

Franci'a va se impartasiésca în amnestia generala pre toti refugiatii, esilatii și criminalii politici, chiar' și pre colonialisti.

Necrologu. A repausatu: **Vasiliu Popu** teologu de cursulu alu IV-lea la Institutulu teologicu din Gherla. în 16-28 ianuarie la casa parintiésca în Cetanu. Astrucarea i-s'a facutu în 19-31 ian. concelebrându și concionându doi membrii din Redactiunea diurnalulu nostru.

Mai nou.

La inchierea numerulu présente, primimu armatori'a telegrama data din Bucuresci în 18-30 ianuaru.

Concertulu datu asta-sera, sub patronajulu Mariéi Sale Regale Dómnia Romaniéi, intru ajutoriulu saferindiloru, a avutu unu reusitu preste asceptare splendidu. Publiculu celu mai alesu alu Romaniéi a accursu cu multimea în sala teatrulu celui mare din capital'a tieréi pentru de a ascultá productiunile artistice ale Domniloru *Milo, Wisst, Lubiti, Sipec, Dimitrescu* și Dómnelorú *Mantila* și *Teodorini*. Toti furámu multiamiti pe deplenu. — Urméza epistola. — Salutare! — **Andrieu Popescu.**

Proprietariu, Editoru și Redactoru respundietoriu: **Niculae F. Negrutiu.**

Gherla. Imprimari'a „Georgiu-Lazaru.“ 1880.